

Ohutud hooldus- ja remonditööd – Kaitstud töötajad

Määratlus

Hooldus- ja remonditööd hõlmavad tehnilisi, halduslikke ja juhtimisalaseid meetmeid, mille eesmärk on hoida sisseseade, seadmed, hooned või transpordivahendid sellises seisukorras või taastada nende selline seisukord, kus need tõrgete ja lagunemise eest kaitstuna täidaksid ettenähtud funktsiooni¹. Hooldus- ja remonditööd hõlmavad järgmist:

- ülevaatus;
- testimine;
- mõõtmine;
- asendamine;
- reguleerimine;
- parandamine;
- vigade avastamine;
- osade väljavahetamine;
- teenindustööd.

Väga tavaline tegevus, mis seab töötajad erinevatesse ohtudesse

Hooldus- ja remonditööd viiakse läbi kõikidel töökohtadel kõikides tööstussektorites. Hooldus- ja remonditööd ei kuulu mitte ainult tehnikute ja inseneride, vaid enamike töötajate igapäevaste tööülesannete hulka. Hooldustööd tegevatel töötajatel on oht:

- haigestuda luu- ja lihaskonnaevustesse, kui töö käigus on vaja kummardada ja võtta ebamugavaid asendeid, aeg-ajalt ka rasketes keskkonnatingimustes (nt külmas);
- et tekivad hingamisprobleemid, kui vanade hoonete või tööstusseadmete hooldamise käigus puututakse kokku asbestiga;
- haigestuda naha- ja hingamisteede haigustesse, mis on tingitud kokkupuutest selliste ohtlike ainetega nagu õlid, lahustid, sööbivad ained ja tolm, sealhulgas kantserogeenne puidutolm;
- et tekib hapnikuvaegus suletud ruumides;
- haigestuda haigustesse, mis on tingitud kokkupuutest bioloogiliste ohtudega, nt hepatiit A, legionella.

On ka oht, et töötajad satuvad mitmesugustesse õnnetustesse, näiteks kukuvad või saavad löögi masinaosalt.

Hooldus- ja remonditööd varieeruvad väga lihtsatest, näiteks elektripirni või printeri tooneri vahetus, selliste keeruliste töödeni nagu elektrijaama perioodiline ülevaatus.

Tööohutus ja töötervishoid hooldus- ja remonditöödel

Olgu ülesanne lihtne või keeruline, see võib oluliselt mõjutada mitte ainult töid sooritavate töötajate, vaid ka teiste inimeste ohutust ja tervist, nagu kirjeldatakse järgmistes näidetes:

- Õnnetus/vigastus võib juhtuda hooldus- ja remonditööde käigus – masinat hooldavad töötajad võivad saada viga, kui masin kogemata tööle pannakse, nad võivad kokku puutuda kiirguse või ohtlike ainetega, saada löögi masina liikuvalt osalt või haigestuda luu- ja lihaskonnaevustesse.
- Halvasti teostatud hooldus- ja remonditööd võivad kaasa tuua ohutusega seotud probleeme – valede osade kasutamine masinaosade väljavahetamisel või parandustöödel võib kaasa tuua raskeid õnnetusi ja vigastada nii töötajaid kui ka lõhkuda seadmeid.
- Hooldus- ja remonditööde tegemata jätmine mitte ainult ei lühenda seadmete või hoonete eluiga, vaid võib põhjustada ka õnnetusi – näiteks laohoone katkine põrand võib põhjustada laaduriõnnetuse, kus saavad vigastada juht ja läheduses viibijad ning kahjustada teiseldatavad kaubad.

Viis põhireeglit hooldus- ja remonditööde ohutuks teostamiseks

Hooldus- ja remonditööde teostamine on protsess, mis algab enne ülesande tegelikku algust ning lõppeb, kui töö on kontrollitud, vastu võetud ja dokumendid täidetud. Töötajate ja/või nende esindajate osalemine protsessi kõikides etappides ja aspektides suurendab protsessi ohutust ning parandab töö kvaliteeti.

Järgnevalt seletatakse lahti hooldus- ja remonditööde ohutu teostamise viis reeglit.

¹ Association Française de Normalisation. Terminologie de la maintenance. Norme NF-EN 13306. X 60-319, AFNOR, Saint-Denis La Plaine, Juin 2001.

Hooldus- ja remonditööde planeerimine

Tööandja peab läbi viima tegevuse riskihindamise, kaasates sellesse ka töötajaid. Käsitleda tuleb järgmisi punkte:

- tööde ulatus: mida tuleb teha, palju selleks aega kulub, kuidas see mõjutab töökohal teisi töötajaid ja tegevusi;
- ohtude kindlakstegemine: näiteks elekter, kokkupuude ohtlike ainetega, õhus lenduv tolm/asbest, suletud ruumid, masinate liikuvad osad, oht kukkuda alla või millestki läbi, rasked teisedatavad esemed, osad, milleni on raske ulatuda või ligi pääseda;
- mida on selleks tööks vaja: kaasatavate töötajate oskused ja arv, millised on iga töötaja ülesanded (kohustus pidada sidet töövõtja töötajatega, tööde juhtimine, kellele teatada võimalikest probleemidest), kasutatavad tööriistad, isikukaitsevahendid ja muud abinõud töötajate kaitsmiseks (näiteks tellingud, jälgimisseadmed);
- ohutu ligipääs töötsoonile ja võimalused (kiireks) evakatsiooniks;
- hooldus- ja remonditöid teostavate töötajate ja nende läheduses töötavate inimeste koolitamine/teavitamine tööülesannetest (et tagada töötajate pädevus ja nende ohutus), käsuliinist ja töö käigus ette tulevatel mis tahes protseduuridest, sealhulgas probleemidest teatamine. See on eriti oluline nende koolitamine ja remonditöid teevad alltöövõtjad.

Töötajad tuleb kaasata tööde planeerimisetapis, sest nemad teavad, millised on ohud ja kuidas on kõige tõhusam neid vältida. Riskihindamise ja planeerimisetapi tulemused tuleb edastada hooldus- ja remonditöodes osalevatele töötajatele ning kõigile, keda need tööd mõjutavad. Töötajate, sealhulgas alltöövõtjate ohutuse tagamisel on väga oluline nende koolitamine ja kehtiva korra tutvustamine.

Ohutus keskkonnas töötamine

Planeerimisetapis riskihindamise käigus välja töötatud protseduuridest tuleb kinni pidada. Näiteks tuleb hooldatavad/remonditavad seadmed vooluvõrgust välja lülitada ning kasutada kokkulepitud lukustussüsteemi. Seadmele tuleb kinnitada hoiatuskaart, millel on lukustamise kuupäev, kellaag ning isiku nimi, kellel on õigus lukk eemaldada. Nii ei ohusta hooldus- või remonditöid teostava töötaja elu tahtmatult seadme käivitanud isik, kes võib ise ka viga saada, kui seade pole ohutus töökorras (näiteks kui ohutuspiirded on eemaldatud). Töötajad peavad jälgima, et vastavalt tööplaani oleks töötsooni sisenemine ja sealt lahkumine ohutu.

Sobivate töövahendite kasutamine

Hooldus- ja remonditöid teostavatel töötajatel peavad olema asjakohased tööriistad ja varustus, mis võivad tavapärastest erineda. Töötajad ei pruugi töötada tavalistel töökohtadel ning nad võivad kokku puutuda mitmete ohtudega. Seepärast peavad neil olema asjakohased isikukaitsevahendid. Näiteks väljatõmbeventilaatorite filtreid puhastavad või vahetavad töötajad võivad kokku puutuda tolmuga, mille kontsentratsioon õhus on palju suurem kui sellele töökohale tavaline. Juurdepääs filtritele, mis harilikult asuvad katusepiirkonnas, peab olema ohutu. Tööks vajalikud tööriistad ja isikukaitsevahendid, mida planeerimisetapis ja riskihindamise käigus otsustati kasutada, peavad olema olemas (vajadusel koos kasutusjuhustega) ja neid tuleb kasutada.

Planeerimisetapis välja töötatud ohutuid töötavasid tuleb järgida

Tööplaani tuleb järgida ka siis, kui aega on vähe: kiirustamine võib osutada väga kulukaks ning põhjustada õnnetusi ja vigastusi või tekitada varalist kahju. Kui juhtub midagi ootamatut, võib osutada vajalikuks teavitada järelevalvet ja/või konsulteerida muude spetsialistidega. Kindlasti tuleb meele pidada, et oma oskuste ja pädevuste ületamine võib kaasa tuua raskeid õnnetusi.

Tehud töö tuleb üle kontrollida

Tuleb kontrollida, et töö oleks lõpule viidud, hooldatud või remonditud seade oleks ohutu ning töö käigus tekkinud jäätmed ära koristatud. Kui see on kontrollitud ja seade on tunnistatud ohutuks, võib töö vastu võtta, lukud eemaldada ning teavitada järelevalvet ja teisi töötajaid. Viimase sammuna koostatakse juhtkonnale aruanne, milles kirjeldatakse, milliseid töid tehti ja millised raskused tekkisid ning antakse soovitusi olukorra parandamiseks. Ideaalvariandis tuleks seda arutada ka töötajate koosolekul, kus protsessis osalenud ning nende läheduses töötanud töötajad saavad tegevust kommenteerida ning teha ettepanekuid, kuidas protsessi paremaks muuta.

Hooldus- ja remonditööd võivad olla töötajatele ohtlikud, kuid nende tegemata jätmine võib ohustada veelgi suuremat hulka töötajaid.

Pidage meele: kui teostate hooldus- või remonditöid, sõltub töö kvaliteedist nii teie kui ka teie kolleegide tervis ja ohutus.

Lisateave

Käesolev teabeleht on koostatud selleks, et toetada Euroopa 2010-2011. aasta hooldus- ja remonditööde ohutuse kampaniat. Teabelehed ja asjakohane lisateave on aadressil:

<http://osha.europa.eu/en/topics/maintenance>

Seda teabeallikat täiendatakse ja ajakohastatakse pidevalt.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao, HISPAANIA
Tel. +34 944794360 • Faks +34 944794383
E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Paljundamine on lubatud allikale viitamisel. Printed in Belgium, 2009

<http://osha.europa.eu>